

Gemeentebreed

Plaatselijke relatie met de Christelijke Gereformeerde Kerk

P. Groen

Het is een Godsgeschenk als je als samensprekende kerken na vele jaren een grote mate van toenadering en hecht samenleven mag bereiken. In Assen is dat de laatste tijd zo tussen de vijf plaatselijke Gereformeerde Kerken (GKv's) en de (ene) Christelijke Gereformeerde Kerk (CGK). De eerste keer dat er kanselruil plaatsvond, zondag 8 mei 2005, was een mijlpaal. Ik heb het als een bijzonder voorrecht beleefd om toen op de christelijke gereformeerde kansel te staan. Er is lang en veel gewerkt en gebeden voor het proces om als verschillende kerken nauwer samen te leven. Het is goed om in deze rubriek een mooi stukje recente lokale kerkgeschiedenis weer te geven met daarbij opmerkingen die ook voor andere plaatsen van waarde kunnen zijn.

Erkenning

Direct na de Vrijmaking van 1944 zijn samensprekingen opgestart om de eenheid te zoeken. In de decennia daarna stagneerden deze gesprekken nogal eens. In de jaren negentig werd de draad van de samensprekingen weer constructief opgepakt en kwam er een stijgende lijn in begrip en waardering voor elkaar. Eind jaren negentig hield de samensprekingscommissie, waarin vertegenwoordigers van de kerkenraden zitten, besprekingen na door predikanten gehouden inleidingen over het belijden inzake de kerk, de toe-eigening van het heil en de omgang met de Schrift. Deze thema's werden tegen het licht gehouden in relatie tot actuele ontwikkelingen en publicaties in beide kerkverbanden. De herkenning was groot, de accentverschillen werden steeds kleiner. Het mocht ertoe leiden dat in 2000, nadat eerst elke kerkenraad zijn gemeente hierover had geraadpleegd, op een gezamenlijke vergadering van alle gemeenten de erkenning van elkaar als kerken van Jezus Christus werd uitgesproken en vastgelegd in een schriftelijke verklaring, met daarin de belofte om als kerken nader kennis met elkaar te gaan maken.

De gemeenten leren elkaar kennen

De getalsverhoudingen zijn in dit oecumenische proces in de Drentse hoofdstad erg ongelijk. De CGK heeft zo'n driehonderd leden, is een streekkerk met heel wat adressen in omliggende dorpen en heeft één predikantsplaats. De inmiddels ongeveer 3800 zielen tellende gereformeerde populatie woont vrijwel in haar geheel in Assen en is verdeeld over vijf verschillende gemeenten, die samen opgeteld acht predikantsplaatsen hebben. Er is wel eens gesproken over de olifant en de muis... Maar we houden daar nuchter rekening mee door bijvoorbeeld de vertegenwoordiging van de CGK in de gezamenlijke samensprekingscommissie relatief beduidend groter te laten zijn (zes personen) dan die van elk van de GKv's (twee mensen per kerk en niet meer dan één gereformeerde predikant op zo'n vergadering). Er worden drie samensprekingen per jaar gehouden.

Er is een gezamenlijke taakgroep die activiteiten regelt waarin de gemeenten elkaar kunnen ontmoeten. Om wat opvallende punten daaruit te noemen:

- Twee keer per jaar is er een sprekersavond, waar een optreden wordt meegemaakt van beurtelings een christelijke gereformeerde of gereformeerde spreker. Al heel wat hoogleraren van de universiteiten in Apeldoorn en Kampen hebben hun medewerking

verleend. Ook was er in 2002 een duo-presentatie van een gereformeerde en een christelijke gereformeerde predikant uit Hilversum, die ons in geuren en kleuren vertelden over het samen optrekken van hun kerken daar.

- In 2001 draaide in de GKv Assen-Noord het project 'in één jaar de Bijbel door'. Volgens een vast rooster lazen veel gemeenteleden de Bijbel in een jaar door en kwamen daarvoor één keer per maand bij elkaar om leeservaringen uit te wisselen. Sommige leden van de CGK deden aan dit project mee.
- Er is geregeld een vergadering van twee bijbelstudieverenigingen samen uit enerzijds de CGK en anderzijds één van de GKv's.
- In de aanloop naar het besluit tot kanselruil werd er een prekenavond gehouden, waarop de christelijke gereformeerde predikant en de gereformeerde predikant elk een preek hielden. Daarna werd er met behulp van een panel een gezamenlijke preekbespreking gehouden in de vergadering. Ondanks het feit dat men die avond maar liefst twee preken mocht beluisteren (of juist daardoor?), was de opkomst op die vergadering trouwens niet groot. Toch was het een fijne en heel zinvolle avond, waar een grote positieve overeenstemming tussen de aanwezigen was over preken in het algemeen en de toen beluisterde preken in het bijzonder.
- Bij visites 's avonds op avondmaalszondagen is in sommige ambtsdragerswijken wel eens een ontmoeting van broeders en zusters uit de beide kerken.

De gereformeerde scholen hebben (door het hele land heen) besloten om christelijke gereformeerden dezelfde rechten als gereformeerden te geven in de aanstelling voor functies en in de schoolverenigingen, besturen en commissies. Ook dat werkt weer positief in het onderlinge contact. Het is tevens een extra motief om christelijke gereformeerde ouders te stimuleren hun kinderen gereformeerd onderwijs te laten volgen. Het is ook goed om een christelijke gereformeerde kerkenraad daarbij te betrekken.

De Nederlands Gereformeerde Kerk

Sinds 1970 is er in Assen ook een Nederlands Gereformeerde Kerk (NGK). Die kerk begon met een kleine omvang. Al snel was er goed contact met de plaatselijke CGK. In latere jaren hebben ze ook een tijdlang gekerkt in het gebouw van de CGK. Al in 1971 ontstond er kanselruil tussen de NGK en de CGK. Het laat zich goed indenken dat die ruil steeds weer een punt van discussie was in de samensprekingen van de CGK met de GKv. Temeer als je kijkt naar ontwikkelingen in de Asser NGK, waar al geruime tijd vrouwelijke ouderlingen en diakenen zijn. Hierbij moet worden opgemerkt dat het besluit om vrouwen tot het ouderlingenambt toe te laten, genomen is nadat al heel wat jaren eerder de kanselruil was begonnen, zonder dat betreffende deze toelating tot het ambt enig overleg met de CGK geweest is, die in dezen voor een voldongen feit gesteld werd.

Tijdens het seizoen 1998-1999 heeft de samensprekingscommissie van de GKv/CGK de NGK benaderd met het verzoek om aan de samensprekingen deel te nemen. Maar deze wilde dat niet, omdat de NGK het ervan zag komen dat haar verworven vrijheid van handelen op die manier ter discussie zou worden gesteld.

In het traject naar het besluit tot kanselruil van de GKv/CGK is de verhouding CGK/NGK nadrukkelijk aan de orde geweest. Van gereformeerde zijde kwamen kritische vragen waarom de CGK de kanselruil met de NGK nog voort wilde zetten. Ten slotte hebben de GKv's in Assen begrip kunnen opbrengen voor het continueren van die kanselruil door de CGK en dat in hun verantwoordelijkheid gelaten, omdat:

- die situatie van nauwer samenleven niet expliciet gericht is op iets als eenwording. Dat doel wordt daar niet genoemd;

- de ruil maar ongeveer twee à drie keer per jaar plaatsvindt en daar voorlopig ook toe beperkt zal blijven. Dat aantal is ook het door de deputaten van de generale synode van de CGK geadviseerde minimum;
- de CGK hiertoe formele afspraken met de NGK gemaakt heeft, waarbij het niet ethisch is om die abrupt eenzijdig ongedaan te maken. Het contact met de kerkenraad van de NGK biedt de CGK middels samensprekingen ook de kans om de NGK te bevragen op de koers die ze vaart. Daar kan een goede werking van uitgaan. De NGK wilde niet meedoen met de gezamenlijke samensprekingen van de CGK/GKv. Nu heeft de CGK zo zelf nog wel de mogelijkheid om hier langs officiële kanalen iets uit te dragen en te bespreken.

Nauwer samenleven

Enige tijd geleden hebben de betrokken classes van zowel de Asser GKv's als de CGK groen licht gegeven voor het nauwer samenleven als kerken. In de praktijk mag dat inhouden: kanselruil (elkaars predikanten op de eigen kansel toelaten), gezamenlijke kerkdiensten en gezamenlijke avondmaalsviering. De classes gaven die toestemming op verzoek van de desbetreffende kerkenraden, nadat deze eerst hun gemeenten erover hadden geraadpleegd. Die gemeenten hadden er elk in ruime meerderheid positief op gereageerd. Inmiddels is de kanselruil daadwerkelijk begonnen. We zijn de Heer er dankbaar voor! Voor de gemeenten wordt hierdoor het contact-over-de-kerkmuren-heen nu veel meer reëel en zichtbaar. Samen kerkdiensten houden en avondmaal vieren zijn weer volgende fasen. Zo ver zijn we eerst nog even niet.

Ten slotte nog een paar punten.

- Binnen Assen vanuit de CGK lid worden van de GKv of andersom is alleen mogelijk, als daarvoor door de kerkenraden toestemming wordt gegeven na een driehoeksgesprek van het betrokken gemeentelid tegelijk met een ambtsdrager van zowel de ene als de andere betrokken kerk. Dit behoort - eventueel met een aangepaste procedure - ook zo te gaan als het een Christelijke Gereformeerde of Gereformeerde Kerk elders betreft. De GS van Zuidhorn 2002/03 heeft immers door haar positieve houding tegenover het *federatieve groeimodel* al duidelijk gemaakt, dat we geen leden van elkaar moeten toelaten zonder wederzijds goedvinden (*Acta Zuidhorn* art. 125 besluit 3. De GS van Amersfoort heeft dit op 24 juni 2005 een plaats gegeven in het kader voor plaatselijk contact en samenwerking).
- Het is toegestaan om als gast het avondmaal bij de 'andere' kerk (CGK resp. GKv) mee te vieren. Wel als regel graag na overleggen van een 'avondmaalsbriefje'.
- Er mag in principe een trouwdienst gehouden worden om het huwelijk kerkelijk te bevestigen van bijvoorbeeld een 'CGK bruid' met een 'GKv bruidegom'. De kerkenraden werken hieraan mee door dat net als anders af te laten kondigen als een aangevraagde huwelijksbevestiging. Het spreekt vanzelf dat van het bruidspaar verwacht wordt om wel als leden van één kerk verder te gaan.